

Z zakonom o nacionalizaciji privatnih gospodarskih podjetij postajajo naše delovne množice v še popolnejši meri gospodarji svoje usode.

BORIS KIDRIČ

Leto VII. - št. 287

Ljubljana, petek, 6. decembra 1946

Izredna izdaja

Mesečna naročnina Din 45.—

Cena Din 2.—

Ljudska skupščina FLRJ je sprejela zakon o nacionalizaciji privatnih gospodarskih podjetij

Beograd, 5. dec. (Tanjug) Danes dopoldne je bil četrti redni sestanek drugega rednega zasedanja Ljudske skupščine FLRJ.

V Zveznem svetu so ljudski poslanci stali in z dolgotrajnim burnim ploskanjem pozdravili prihod predsednika ministrskega sveta maršala Tita s podpredsednikom vlade Edvardom Kardeljem in člani vlade.

Ko je predsednik Zveznega sveta Vladimir Simić otvoril sejo, je sekretar Voja Leković prečital zapisnik zadnje seje, nakar je predsednik Simić obvestil Svet, da je zvezna vlada poslala akt, s katerim se podaja v hitro rešitev predlog zakona o nacionalizaciji privatnih gospodarskih podjetij. O tem zakonskem predlogu sta danes zjutraj na skupni seji obravnavala zakonodajna odbora obeh Svetov in sedaj se predlaga Zveznemu svetu v obravnavo. Glede na nujnost in na temelju člena 39 poslovnika se bo vršila diskusija v načelu in v podrobnosti istočasno.

Poročevalec ljudski poslanec Moša Pijade je nato prečital besedilo predloga zakona o nacionalizaciji privatnih gospodarskih podjetij, ki so ga ljudski poslanci pazljivo poslušali in pozdravili z dolgotrajnim ploskanjem.

V obrazložitvi tega zakonskega predloga je Moša Pijade rekel:

»Tovariši ljudski poslanci! Narodno-osvobodilna borba na bojišču je zaključena, lahko rečemo, po vsem tem, kar smo od njenega zaključka do danes storili in dosegli — že zdavnaj. Toda narodno-osvobodilna borba, borba za osvoboditev naših narodov se nadaljuje v razvijanju ekonomsko-družbenega in kulturnega življenja naših narodov. Ta zakon, ki sem ga vam imel čast prečitati in ki ga tukaj zastopam v imenu zakonodajnega odbora, predstavlja nadaljevanje največjih tradicij naše osvobodilne borbe. Ta zakon predstavlja veliko izpolnitev tiste družbene vsebine narodno-osvobodilne borbe, ki je vžidana v temelje naše države in označena v ustavi v njenih družbeno-ekonomskih odredbah. Ker bo minister za industrijo in predsednik gospodarskega sveta obširneje navedel motive, ki so vodili vlado, da predloži ta zakon, nimam osebno povedati ničesar drugega. Zakonodajni odbor je sprejel ta zakon z navdušenjem in jasno je, da ga bo — kot se je že pokazalo z vašim polnim odobravanjem pri samem čitanju besedila zakona — z navdušenjem sprejela tudi ta skupščina,

Maršal Tito — graditelj nove Jugoslavije.

kakor tudi, da ga bodo prav tako sprejele delovne množice vseh naših narodov po vsej državi.

V imenu zakonodajnega odbora priporočam skupščini, da ta zakon v celoti sprejme.» (Dolgotrajno ploskanje.)

Nato je predsednik Vladimir Simić dal besedo ministru za industrijo in predsedniku Gospodarskega sveta Borisu Kidriču, ki je podal naslednjo obrazložitev predlaganega zakona:

Govor ministra industrije in predsednika Gospodarskega sveta Borisa Kidriča

»Tovariši ljudski poslanci! Današnja seja Ljudske skupščine predstavlja brez dvoma zelo pomemben dan. Danes sprejemamo zakon, ki ga že dolgo pričakujemo naše delovne množice, ki ga že dolgo pričakujejo vsi pravi rodoljubi te države. Danes sprejemamo zakon o nacionalizaciji privatnih gospodarskih podjetij.

S tem zakonom postajajo naše delovne množice v še popolnejši meri gospodarji svoje usode. To postajajo v dveh smislih. To postajajo v socialnem smislu, ker postaja naša država, to je država novega tipa — ljudska država lastnik vseh osnovnih sredstev proizvodnje, ki so nekdanj služila nezaljubljenemu izkoriščanju našega delovnega ljudstva. To postajajo tudi v nacionalnem smislu, ker prehajajo sredstva proizvodnje v roke nacionalne države, skupnosti svobodnih in enakopravnih jugoslovanskih narodov, medtem ko so bila nekdanj v veliki meri v rokah tuje kapitala ter so služila za iztiskanje ogromnih dobičkov iz zaostale stare Jugoslavije, za vzdrževanje polkolonialnega značaja stare Jugoslavije.

Današnji dan, tovariši ljudski poslanci, predstavlja torej člen v onem razvoju naše dežele, ki se je pričel tedaj, ko je na Titov poziv počila prva partizanska puška, v katerem so naše ljudske množice pod slavim Titovim vodstvom izvojevale nacionalno osvoboditev, obenem z nacionalno osvoboditvijo pa tudi novo oblast, svojo oblast, ljudsko oblast, ki jim nudi vse pogoje, da se v polnem smislu besede osvobodijo tudi eksploatacije. Današnji dan spada med dneve velikih zmag naših narodov, velikih zmag naše domovine, velikih zmag našega delovnega ljudstva in na ta način tudi med velike dneve progresivnega človeštva sploh. Današnji dan bo še bolj pritegnil delovne množice naših narodov k njihovi državi, še bolj bo dvignil v njih delovni polet. Kot za vse svoje velike in pomembne zmage, tako bodo naši narodi, naše delovne množice tudi za današnji dan izražale svojo zahvalo v prvi vrsti inicijatorju in organizatorju vseh naših zmag tovarišu Titu. (Dolgotrajno ploskanje. — Vsi ljudski poslanci vstanejo in burno ploskajo. Navdušenje traja nekaj minut.)

Tovariši ljudski poslanci! Poudaril sem, da predloženi zakon o nacionalizaciji privatnih gospodarskih podjetij predstavlja člen v tistem razvoju naše države, ki se je pričel, ko je počila prva partizanska puška, katerega pridobitve je v celoti potrdila prav naša ustava in katerega nadaljnjo smer je morala prav tako predvideti naša ustava. Ustava FLRJ izrecno poudarja načelo pravilnega izkoriščanja vseh obstoječih gospodarskih sil dežele, načelo, da daje država smer gospodarskemu življenju in gospodarskemu razvoju s pomočjo splošnega gospodarskega načrta, načelo splošne ljudske lastnine nad proizvodnimi sredstvi kot glavne opore države v razvoju narodnega gospodarstva, načelo obrambe delovnega ljudstva pred eksploatacijo.

V smislu teh načel predvideva ustava FLRJ tudi nacionalizacijo posameznih podjetij in posameznih gospodarskih panog. Zakaj nastopa prav sedaj čas, da izvedemo nacionalizacijo privatnih gospodarskih podjetij? Zakaj tega nismo izvedli takoj po osvoboditvi? In zakaj jo z vsoto odločnosti izvajamo sedaj? Državni sektor našega gospodarstva, torej sektor občne ljudske imovine, ki jo naša ustava označuje kot glavno oporo v razvoju našega gospodarstva, se od osvoboditve naprej utrjuje tako rekoč iz dneva v dan vedno bolj in bolj. V tem je dokazal polno življenjsko silo, toda polno življenjsko silo je tudi moral dokazati. V naši državi so bili po osvoboditvi brez dvoma skeptiki, ki so računali, da novi način gospodarjenja z državnim gospodarskim sektorjem kot oporo našega narodnega gospodarstva ne bo dokazalo svoje življenjske sile, ampak nasprotno, da se bo zrušilo. Prav tako je bilo dejstvo, da takoj po osvoboditvi naše ljudske množice še niso imele, zlasti glede državne imovine, novega odnosa do države, torej odnosa, ki ga morajo imeti delovne množice glede na državno imovino napram svoji ljudski državi. V naših najširših delovnih množicah je moralo na temelju njihovega lastnega izkustva dozoreti spoznanje, da je državna imovina, to je občeljudska imovina, prav njihova imovina v najpopolnejšem in najdoslednejšem smislu besede. Če bi torej takoj po osvoboditvi izvedli nacionalizacijo, bi glede na dejstvo, da se državni gospodarski sektor še ni zadosti utrdil niti pri samem delovanju niti v zavesti najširših množic, ogrozili našo uspešno gospodarsko dejavnost. V specifičnih razmerah našega razvoja je bilo potrebno predvsem s politične strani okrepiti novo oblast, ki je kot taka že sama po sebi zahtevala in zagotavljala nov družbeni in gospodarski razvoj. V vsakem obdobju obnove in izgraditve naše dežele se je drž. gosp. sektor krepil tako rekoč iz dneva v dan. Z vsakim dnem je vedno bolj dokazoval, da predstavlja tudi v ekonomskem pogledu tisti način gospodarjenja, ki lahko doseže ne samo to, kar je zmogel stari način, ampak tudi mnogo več, ki lahko s silnim poletom rešuje tudi vsa tista protislovja in vse tiste težave iz slepih ulic, katerim stari kapitalistični sistem nikoli ni bil sposoben najti pravega in polnega izhoda. (Odobravanje.)

Danes lahko mirno in ponosno ugotovimo, da se moramo za največje gospodarske uspehe v naši državi zahvaliti

prav državnemu gospodarskemu sektorju. Inozemstvo se divi hitremu tempu naše obnove. Mnogi v inozemstvu si postavljajo vprašanja, zakaj se prav v Jugoslaviji razmere tako hitro urejajo in zakaj se nasprotno v številnih drugih državah, kljub večjim materialnim sredstvom, ki so vložena v obnovo, ta proces razvija mnogo, mnogo počasneje. Odgovor na to je jasn. Pri nas se razmere urejajo tako hitro — prvič zaradi tega, ker imamo ljudsko oblast, in drugič zaradi tega, ker imamo državni sektor našega gospodarstva, ker so ob ljudski oblasti in ob državnem, to je občeljudskem sektorju gospodarstva, naše delovne množice zares pripravljene, da dajo od sebe vse za obnovo naše dežele. Mi nismo imeli inflacije, ampak imamo nasprotno solidne finance in solidno valuto, ki se vedno bolj utrjuje. Inozemstvo se temu mnogokrat čudi, toda mi lahko spet poudarimo, da bi bili v inflaciji in v strahotnem skoku cen ter da se naša obnova ne bi razvijala v znaku graditve mladinskih prog in drugih gospodarskih objektov, če ne bi imeli ljudske oblasti in če ne bi imeli državnega sektorja našega gospodarstva.

Ugotoviti, da se moramo za največje gospodarske uspehe naše države zahvaliti prav državnemu sektorju našega gospodarstva, je treba dodati še eno ugotovitev. S temi uspehi je povezano izboljšanje življenjskega standarda naših širokih ljudskih množic, standarda našega delovnega ljudstva. V vsaki državi, kjer se nahajajo komandni položaji gospodarstva v rokah privatnih kapitalistov, gre in mora iti vsaka obnova na račun delovnih množic, in tako tamkaj delovne množice nimajo nobenih koristi niti za časa obnove, pa tudi pozneje ne, ampak postajajo s tem še bolj siromašne. Naša obnova pa gre nasprotno v korist najširših množic delovnega ljudstva. To množice občutijo že danes — zaradi tega so pripravljene na nove napore in na nove žrtve, in to bodo še bolj občutile, ko bodo s svojim delovnim poletom, z novimi napori, in če treba tudi z žrtvami postavile še trdnjše temelje svojega bodočega blagostanja.

Ko torej danes izvajamo nacionalizacijo privatnih gospodarskih podjetij, ne obstoja nobena nevarnost in sum, da bo zmedel gospodarsko življenje. Danes, ko bo ta skupščina izglasovala zakon o nacionalizaciji, bodo odšli delegati naših gospodarskih ministrstev v tovarne, v nacionalizirane tovarne, kjer se bo še bolj razplamtel delovni polet in utrdila zaveza, da so najvažnejša sredstva proizvodnje, ki so nekdanj služila eksploataciji, prešla v ljudske roke.

Naša država stoji pred neposrednimi nalogami elektrifikacije in industrializacije. Popolnoma jasno je, da si je brez odločno kvalitativno in kvantitativno okrepljenega občeljudske imovine skoraj nemogoče zamisliti začetek izvajanja naših načrtov glede elektrifikacije in industrializacije niti v letu 1947, niti v naslednjih letih.

Tovariši, naša sedanost in naša najbližja preteklost dokazujeta polno življenjsko sposobnost državnega sektorja našega gospodarstva kot glavne opore gospodarskega razvoja na eni strani, na drugi strani pa naši načrti zahtevajo, da ta sektor odločno okrepimo ne samo kvalitativno, ampak tudi kvantitativno, tako da bi lahko pod enotnim vodstvom mobilizirali posamezne panoge našega gospodarstva za izvedbo naših načrtov.

Višje organizacijske oblike naših industrijskih podjetij — glavne, zvezne in federalne uprave, predstavljajo nov tip gospodarske organizacije, ki odgovarja družbenemu značaju občeljudske imovine, ne pa kapitalističnemu značaju privatne lastnine nad proizvodnimi sredstvi.

Prišel je torej čas, ko zahtevajo tudi organizacijske oblike našega gospodarstva, ki so sedaj v skladu z novim značajem našega državnega gospodarstva in s političnimi spremembami družbe v deželi, nadaljnje povečanje in kvantitativno razširjenje državnega gospodarskega sektorja. Nacionalizacija, ki jo predlagamo, je dejanski izraz tega dejstva.

Tovariši, že večkrat smo poudarili, da so naše delovne množice, ki so pričele boj za nacionalno osvoboditev, pravilno slutile, da bo pomenila resnična nacionalna osvoboditev tudi uvod v njihovo osvoboditev od izkoriščanja. Ko so vzele v rodoljubnem boju za nacionalno svobodo usodo naših narodov v svoje roke, so konkretno pokazale kako sta nacionalno vprašanje v naši deželi in njena neodvisnost ozko povezana s socialnim vprašanjem. Danes vidimo to že v drugič. Z današnjim aktom nacionalizacije ne utrjujemo samo našega državnega gospodarskega sektorja in njegov družbeni značaj, ne ustvarjamo samo novih možnosti za osvoboditev delovnega ljudstva od eksploatacije, ne izboljšujemo samo njegovega življenjskega standarda in ne postavljamo samo temeljev za uspešnejše izvajanje naše elektrifikacije in industria-

lizacije, ampak nadaljujemo neposredno ono delo, ki smo ga pričeli, ko smo zgrabili za orožje v boju za neodvisnost svoje domovine. Z današnjim aktom nacionalizacije, ki izroča končno podjetja, ki so bila nekoč v rokah tuje kapitala, naši nacionalni državi, utrjujemo svojo neodvisnost, utrjujemo pa tudi ekonomsko podlago svoje suverenosti. (Burno odobravanje v vsej dvorani.)

Naša dežela ne bo nikoli več predmet tuje eksploatacije, nikoli več ne bo dopustila, da bi jo poceni izkoriščali finančni magnati z najprimitivnejšimi metodami izkoriščanja in bi tako istočasno zavirali razvoj njenih po narodi izredno bogatih gospodarskih sil. (Burno ploskanje). S tem zakonom, tovariši, predlagamo odškodnino za nacionalizirana podjetja, istočasno pa poudarjamo, da je ustvarilo bogastvo, ki ga je že dala ta zemlja, delovno ljudstvo te dežele in da so to ljudstvo pri tem strahovito izkoriščali, ne šamo domači, ampak predvsem tudi tuji kapitalisti. (Ploskanje).

Lahko bi navedel številke, ki dokazujejo, da so imela nekatera tuja podjetja v enem letu štirikrat toliko dobička, kakor je znašal ves osnovni kapital. Lahko bi navedel konkretne dokaze, kako so namenoma zavirali razvoj produktivnih sil naše dežele iz monopolističnih razlogov nekaterih tujih finančnih magnatov. Lahko bi navedel primere, kako so trošili velikanske vsote, da bi dokazali, da v Jugoslaviji ni nafte, čeprav je Jugoslavija na nafli zelo bogata. (Ploskanje). Danes ne bom navedel števil, ker bo kmalu končana znanstvena raziskava, pri kateri sodelujejo tovariši iz našega ekonomskega inštituta, ki bo jasno in precizno osvetlila gospodarski razvoj stare Jugoslavije.

Tovariši ljudski poslanci! Pri načelni razpravi se ne bom spuščal v pravne in druge podrobnosti, katere bom navedel pri razlagi zakonskega predloga o nacionalizaciji. Rad bi poudaril dve stvari:

1. Zakon zajema podjetja, ki so bila proglašena do današnjega dne kot podjetja zveznega, odnosno republiškega značaja.

S tem je izključena možnost, da bi bil delovni privatni lastnik kakor koli oškodovan, kar bi bilo v nasprotju z našimi nameni. Ponovno poudarjamo, da daje državni sektor našega gospodarstva vse poročstvo delovnemu privatnemu lastniku, da ga ne bodo izkoriščali in uničevali, kakor ga je izkoriščal in uničeval kapitalistični sistem, ampak da mu daje državni sektor poročstvo tudi za njegovo srečnejšo bodočnost. Tako ojačan državni sektor našega gospodarstva bo še v večji meri kakor dosedaj zbiral okoli sebe najširše množice delovnih privatnih lastnikov, predvsem delovne kmete.

2. Za nacionalizirano imovino določa zakon odškodnino v vrednosti čistih aktiv na dan prevzema nacionalizirane imovine, v kolikor ne gre za lastnika, ki so zagrešili dejanja, ki imajo za posledico zaplembo imovine.

Zaradi tega ne more nihče trditi, da nismo šli do skrajnih mej, ko smo priznali odškodnino za imovino, ki so jo ustvarile v prvi vrsti delovne roke, ne pa njeni dosedanjji privatni lastniki. Odškodnina se daje po zakonu o državnih obveznicah, ki se glasijo na prisnosa. Istočasno ustvarjamo pravičen sistem, po katerem lahko izda vlada FLRJ podrobnejše predpise za upravo fondov, za nacionalizirano imovino, za upravo obveznic, ki so v prometu, za oceno vrednosti nacionalizirane imovine in za vse, kar se tiče izplačila obveznic. S tem v zvezi moramo omeniti čl. 11, po katerem lahko vlada FLRJ določi, da se izplača odškodnina v gotovini, in to celotno ali pa v obrokih.

Tovariši ljudski poslanci! Nacionalizacija privatnih gospodarskih podjetij, ki jo predlaga ta zakon, bo odprla novo pot v razvoj našega gospodarstva. Naše delovne množice bodo z novim še sijajnejšim delovnim poletom dokazale svojo zavednost, svojo polno in visoko zavednost, da ustvarjajo v naši deželi zares svojo bodočnost in sedanost in da gre pri nas za razvoj, ki osvobaja človeka izkoriščanja, in da sta tak razvoj in taka dežela zares vredna največjih naporov in žrtve.

Prosim vas, tovariši ljudski poslanci, da sprejmete predlagani zakon o nacionalizaciji privatnih gospodarskih podjetij v imenu naših delovnih množic kot njihovi predstavniki in za njihovo srečno bodočnost. (Splošno burno odobravanje v skupščinski dvorani.)

Nato je govorilo še več ljudskih poslancev, med njimi tudi podpredsednik zvezne vlade Edvard Kardelj in predsednik vlade LRS Miha Marinko. Po končani diskusiji je bil zakon soglasno sprejet.

„Danes je Trboveljska pre-mogokopna družba naša“

Trboveljski rudarji pozivajo vse rudarje Jugoslavije na enomesečno tekmovalje

Trbovlje, 5. decembra. Danes je za Trbovlje velik dan. O zgodovinskem dogodku, ko je Ljudska skupščina FLRJ izglasovala zakon o nacionalizaciji privatnih podjetij, govore po vseh revirjih. Zanj so zvedeli v prvih popoldanskih urah, nekateri so poslušali radio in vest je šla hitro med rudarje. »Danes je Trboveljska premogokopna družba naša, zdaj smo pravi dokončni lastniki naših revirjev,« pravijo rudarji in okrog tega se pletejo vsi pomenki. Najbolj so se razveselili stari rudarji, ki so najtežje občutili težo starega, kapitalističnega izkoriščanja, moške, ki so dolga leta garali za domače in tuje odeduhe. Danes je končno napočil njihov dan, ki ga živo občutijo z vsemi tovariši v revirjih in ga občutijo enako kot vse naše delovno ljudstvo, ki je zdaj dobilo popolno zagotovilo, da je konec njegovega izkoriščanja.

Prav zato, ker se v Trbovljah dobro zavedajo današnjega važnega dogodka, so se zbrali rudarji s svojimi družinami v dvoran Delavskega doma, da na svečan način izrazijo svoje navdušenje in se ponovno zavežejo, da bodo nadaljevali z delovnimi napori za gospodarsko utrditev naše države.

Manifestacijsko zborovanje je otvoril član rudarskega sindikata, za tem pa so tovariši iz uprave rudarskega sindikata govorili o pomenu novega zakona in po-

kazali naše bodoče naloge v načrtnem gospodarstvu. Rudarji so govornike prekinjali z navdušenim vzklikanjem maršala Titu, Komunistični partiji, delavskemu razredu in gospodarski moči FLRJ. Z zborovanja so rudarji poslali tri resolucije: Ljudski skupščini FLRJ, maršalu Titu in Centralnemu komitetu Komunistične partije Jugoslavije. V resoluciji Ljudski skupščini pravijo med drugim: »Zavedamo se velikega zgodovinskega pomena zakona, saj je z njim dokončno končano izkoriščanje delovnega ljudstva in odstranjena zadnja ovira za izvedbo načrtnega vodenja našega gospodarstva.«

Na nocošnjem zborovanju so se trboveljski rudarji obvezali za posebno enomesečno tekmovalje, na katerega pozivajo vse rudarje Jugoslavije. Obvezali so se, da bodo v tekmovalju med obrati zvišali produkcijo premoega za 3% in znižali produkcijske stroške za 1,5%.

Po zborovanju so se vsi prisotni razvrstili v sprevid, ki je z rudarsko godbo na čelu krenil skozi Trbovlje. Z vzklikanjem in petjem, s pozivi na izvršitev naših gospodarskih nalog so trboveljski rudarji najlepše zaključili svoje manifestacije ob sprejetju zakona o nacionalizaciji privatnih gospodarskih podjetij. Enaka zborovanja in manifestacije so bile v Zagorju in Hrastniku. Tudi tam so rudarji sprejeli nove obveznosti za svoje bodoče delo.

Delavstvo tovarne Lajovic v Ljubljani Ljudski skupščini FLRJ

Delavstvo in nameščenstvo naše tovarne pozdravlja pravkar to uro sprejet zakon Zvezne ljudske skupščine o nacionalizaciji podjetij. Zavedamo se, da je s tem zakonom uresničen eden velikih ciljev, za katere se je naše delovno ljudstvo borilo v narodno-osvobodilni borbi. Zavedamo se, da je to temelj za odpravo izkoriščanja človeka po človeku.

Zavedamo se, da s tem naša zmagaja še ni dokončna ter da bomo morali v svojih tovarnah še krepko poprijeti za delo, da si ustvarimo močno gospodarstvo in blagostanje. Obvezujemo se še krepkeje poprijeti za delo, ker vemo končno veljavno, da delamo za skupnost in s tem tudi zase.

Svoje delo bomo glede na lansko leto, ko smo produkcijo zvišali do 390% predvojnne višine in cene znižali za 40%, še pojačali ter dajemo sledeče obveze:

1. V novem prvomajskem tekmovalju bomo 100% izpolnili produkcijski načrt ter ga tudi prekoračili do 15%.
2. Z racionalizacijo bomo znižali cene naših izdelkov za nadaljnjih 10%, ne da bi se pri tem poslabšala kvaliteta izdelkov.
3. Popolnoma bomo obnovili in izboljšali storilnost 30% naših zastarelih in izrabljenih produkcijskih strojev.
4. Poleg predvidenega produkcijskega programa bomo pričeli izdelovati še nove sorodne artikle.

DELAVCI TOVARNE LAJOVIC, zbrani na množičnem sindikalnem sestanku.

V Celju so vzeli delavci tovarne v svoje roke

Celje, 5. decembra.

Celjsko delavstvo je zvedelo za zakon o nacionalizaciji privatnih podjetij, ki so ga izglasovali ljudski poslanci v Beogradu, že v opoldanskih urah. Vest, ki je bila objavljena po mikrofonu, je takoj prodrla v številne celjske tovarne in podjetja. Delavstvo je sklicalo izredne sestanke, na katerih je z navdušenjem pozdravilo novi zakon in obenem poslalo številne resolucije predsedstvu Ljudske skupščine FLRJ, predsedstvu vlade LRS, in Glavnemu odboru ESZDNJ. Posamezni govorniki so na sindikalnih sestankih razlagali delavcem pomen novega zakona. V celjskem okrožju je bilo nacionaliziranih okrog 16 večjih industr. podjetij. Večina bivših lastnikov je prosila, da bi se naprej ostali v službi pri podjetjih, čemur pa so se delavci zoperstavili.

Z največjim navdušenjem je bila sprejeta vest o nacionalizaciji privatnih podjetij v šamotni tovarni v Štorah. Delavci so se naravnost kosali med seboj, kdo bo držal stražo pri tovarni, ki je zdaj postala njihova last. Z navdušenjem so bile poslance resolucije predsedstvu Ljudske skupščine v Beogradu in predsedniku vlade LRS. Delavcem, ki so se že pol leta borili proti izkoriščanju lastnice tovarne, je zakon uresničil želje.

V tovarni za izdelovanje tehtnice Rebek, ki je edino podjetje te vrste v Jugoslaviji, se je zbralo na sindikalnem sestanku nad 100 delavcev. V diskusiji, ki se je razvila, so delavci sklenili, da se bo podjetje, ki je bilo doslej v privatnih rokah, še bolj razvijalo in da bodo svoje sile pri delu podvojili. Delavci podjetja Rebek, ki so v novembrskem tekmovalju prekoračili predvojno produkcijo in ki so za 29. november prekoračili normo za 44%, so danes opoldne delali še z večjim elanom, ko so zvedeli o nacionalizaciji podjetja.

V tovarni zlatnine in srebrnine Ivan Knez, kjer je zaposlenih 54 delavcev, je bil prav tako sklican masovni sestanek, na katerem so delavci z odobravanjem sprejeli novi zakon. Poslali so brzojavno resolucijo predsedstvu Ljudske skupščine in Glavnemu odboru Enotnih sindikatov. Ko so zvedeli za objavo zakona, so takoj postavili dve stražarski mesti. S podobnim navdušenjem je bil sprejet zakon tudi v tovarni za fino mehaniko Javoršek.

Prav tako kot v mestu je bil z navdušenjem sprejet zakon tudi v vsem celjskem okrožju. V Laškem je prišel lastnik tamkajšnje tekstilne tovarne Gertman k delavcem in jim povedal, da

Jeseniški kovinarji so navdušeno sprejeli zakon o nacionalizaciji podjetij

Z velikim veseljem je danes jeseniško ljudstvo sprejelo vest o nacionalizaciji podjetij. Ob sedmih zvečer se je pred Titovim domom na Jesenicah zbrala množica jeseniščanov, ki so prišli v sprevidu, z baklami in delavsko godbo na čelu. Na zborovanje so prišli tudi kmetje iz okoljskih vasi in manifestirali za novi zakon. V imenu delavstva

je sklepal z ministrstvom za industrijo pogodbo, vendar mu je ministrstvo ponudilo po njegovem mnenju premajhno cenno. Gertman, ki je že pol leta kupčeval z ministrstvom o prodaji tovarne, je sedaj ostal prazen rok, delavci pa so z navdušenjem sprejeli odlok o nacionalizaciji tega podjetja.

V tovarni mesne industrije v Teharjih so se delavci zbrali takoj, ko so zvedeli za sprejetje zakona. Sprejeli so ga z odobravanjem in takoj poslali resolucijo predsedstvu Ljudske skupščine.

Pri gradbenem podjetju Čmak pri Gomilskem je bil delavcem razglašen zakon o nacionalizaciji privatnih podjetij, na sindikalnem sestanku. Delavci so ga sprejeli z odobravanjem.

Zvečer se je zbralo celjsko delavstvo pred mestnim ljudskim odborom in navdušeno manifestiralo za novi zakon, ki so ga izglasovali ljudski poslanci, ter za načrtno gospodarstvo, ki bo šlo s tem zakonom še hitreje po poti napredka.

Manifestacije v Novem mestu

Danes popoldne se je v smislu sklepa Ljudske skupščine vršil prevzem privatnih podjetij. Zakon o nacionalizaciji privatnih podjetij je sprejelo vse delavstvo, kakor tudi ostalo prebivalstvo z velikim navdušenjem. V Kočevju so delavci prevzeli lesno podjetje Bastner. Ob šestih zvečer je bilo veliko manifestacijsko zborovanje, s katerega so delavci in kmetje poslali resolucijo maršalu Titu in CK Komunistične partije Jugoslavije. Sklenili so, da bodo z vsemi močmi delali in tako pomagali utrditi naše narodno gospodarstvo ter izvrševati naloge, ki se postavljajo pred vse delovno ljudstvo.

V Novem mestu je bilo ob sedmih zvečer manifestacijsko zborovanje. V Domu ljudske prosvete se je zbralo okrog 700 ljudi. Tovariši Klarčič, član OLO, je v svojem govoru poudaril pomen sprejetja zakona o nacionalizaciji podjetij, saj tako pride v roke delavstva naša industrija, ki je postala na ta način res prava ljudska last. Poslušalci so govornika prekinjali z vzklikanjem. Tekstilni delavec Kastelic je govoril v imenu delavstva in izrazil veselje, ki ga občuti vse delavstvo ob tem zgodovinskem dogodku. Z zborovanja sta bili poslani resoluciji maršalu Titu in predsedstvu Ljudske skupščine. Po končanem zborovanju so Novomeščani manifestirali še po ulicah ter vzklikali Ljudski skupščini in maršalu Titu.

je tovariš Matar govoril o velikem pomenu zakona o nacionalizaciji podjetij. Ljudstvo je govornika burno prekinjalo z vzkliki Ljudski skupščini, naši zvezni vladi, maršalu Titu, Kidriču.

Zborovanje je bilo zaključeno z dr-žavnim himno. Z zborovanja je bilo poslanih več resolucij.

IZJAVA MOLOTOVA O SOVJETSKEM PREDLOGU ZA SPLOŠNO OMEJITEV OBOROŽITVE

Splošna omejitve oborožitve pod kontrolo ZN je v interesu mednarodnega miru in varnosti

New York, 5. dec. (Tass). Posebni dopisnik Tass-a poroča 4. decembra:

Danes je komite št. 1 Generalne skupščine zopet prišel razpravljati o sovjetskem predlogu za splošno omejitve oborožitve. Šef sovjetske delegacije Molotov, ki je govoril na seji, je posvetil svoj govor vprašanju izdelave načrta za splošno omejitve oborožitve in organizacije mednarodne kontrole:

Gospod predsednik, gospodje delegati! Znatno število delegatov je povedalo tukaj svoje mnenje o omejitvi oborožitve. Sovjetska delegacija poudarja z zadovoljstvom, da se je večina govornikov pokazala naklonjeno temu predlogu. Zaradi tega lahko smatramo, da v organizaciji ZN prevladuje prepričanje o potrebi, da pristopimo k omejitvi oborožitve.

Ko omenjam nekatere govore, se moram predvsem dotakniti izjav britanskega delegata Shawerrossa. Njegovo stališče je malo v nasprotju s samim seboj. Gospoda Shawerrossa je mogoče razumeti z ene strani v tem smislu, da se izjavlja za sprejem sklepa o splošni omejitvi oborožitve, kakor ostali, z druge strani pa čutimo v njegovih govorih silno nezadovoljstvo zaradi dejstva, da je bilo vprašanje predloženo v proučevanje Generalni skupščini.

Samo s tem si je mogoče razložiti množico dvomov in sumničeni, ki jih kar dežuje kadar govori in svari pred mogočimi goljufijami, pastmi in propagando, čemur je g. Shawerross posvetil toliko zgovornosti. Vendar pa upajmo, da bo tudi on dal jasn odgovor, ko se

Predlogi sovjetske delegacije

Kaj je imela v vidiku sovjetska vlada, ko je predložila Generalni skupščini v proučitev vprašanje splošne omejitve oborožitve? Naš namen je bil čisto preprost. Bil je v tem, da mora Generalna skupščina storiti prvi korak v rešitvi tega važnega problema. Mi smatramo in bomo smatrali še nadalje, da je dovolj, če se Generalna skupščina danes izjavi o naslednjih treh vprašanjih:

Generalna skupščina bi prvič napravila veliko delo, če bi z odločnim glasom izjavila, da je napočila ura za prehod k splošni omejitvi oborožitve.

Dругič se pred Generalno skupščino postavlja naloga, da pove svoje mnenje o prepovedi atomskega orožja, ker nevarnost atomskega orožja vzbuja velik nemir med narodi.

Tretjič bi bilo umestno, da Generalna skupščina prizna potrebo po ustanovitvi mednarodne kontrole nad izvajanjem sklepa o omejitvi oborožitve in prepovedi atomskega orožja. Ta mednarodna kontrola bi morala razpolagati z inspekcijo, da bi lahko verificirala stanje v vseh deželah. S sprejemom teh treh sklepov bi Generalna skupščina v resnici naredila važen korak naprej v splošni omejitvi oborožitve.

Po sprejemu sklepa bi se moral baviti Varnostni svet z izdelavo konkretnih ukrepov. V tem je bistvo predloga sovjetske vlade. Če mi, vsi priznamo potrebo za vse to, bo mogla Generalna skupščina sprejeti tak sklep o splošni omejitvi oborožitve, ki bo imel zgodovinski pomen.

Po predložitvi sovjetskega osnutka smo proučili tudi razne druge osnutke, ki se nanašajo na omejitve oborožitve. Predvsem je treba spomniti na vse predloge avstralske in kanadske delegacije. Končno smo zadnje dni prejeli osnutek Združenih držav Amerike, o katerem je senator Connally 2. decembra dal svoja pojasnila. Vsi ti osnutki podpirajo iniciativo Sovjetske zveze v tej ali tej meri.

Zdi se nam, da zasluži ameriški osnutek v tem pogledu posebno pozornost. Ne bom skerval, da nas ameriški osnutek v obliki, kakor je bil predložen, ne bi smel zadovoljiti. Mnenja smo, da je premalo jasn in nekoliko enostranski. K temu osnutku bomo podali naše amandemente, ki izražajo naše stremeljenje. V težnji, da dosežemo soglasni sklep Generalne skupščine o splošni omejitvi oborožitve, smo pripravljani, da ne vztrajamo na osnutku, ki smo ga predložili in tudi pripravljani vzeti kot osnovo za nadaljnje diskusije ameriški osnutek. Upamo, da bo to dejanje sovjetske delegacije omogočilo doseči soglasnost, tako, da bo Generalna skupščina, ki zaseda v New Yorku, mogla narediti prvi korak v tej pomembni zadevi.

Sedaj bi se dotaknil amandementov, ki bi jih sovjetska delegacija vnesla v ameriški osnutek. Samo trije so. Prišel bom z amandementom, ki se nanaša na prvo točko. Ta točka govori po eni strani o Varnostnem svetu, ki mora pristopiti k izdelavi praktičnih ukrepov za redukcijo oborožitve. Po drugi strani pa govori ta točka o mednarodnih pogodbah in sporazumih za omejitve oborožitve. Pojavlja se vprašanje, kako bo sprejet sklep o omejitvi oborožitve: ali v obliki sklepanja mednarodnih konvencij ali s sklepom Varnostnega sveta? Če vzamemo stališče, da se bo omejitve oborožitve izvajala s pomočjo mednarodnih sporazumov, bo to dalo pretvezo za vsakovrstno odlašanje.

Varnostni svet naj izdela konkretne predloge za učinkovito omejitve oboroževanja

Zaradi tega je sovjetska delegacija mnenja, da je sklep o omejitvi oborožitve treba sprejeti v obliki sklepa Varnostnega sveta. Zelo važno je, da se Generalna skupščina izjavi za to stališče, ker bo znatno pospešilo omejitve oborožitve. Skladno s tem je treba spremeniti redakcijo prve točke.

Kar se tiče druge točke ameriškega osnutka, bi sovjetska delegacija predlagala, da se ta sprejme v naslednji obliki:

»Da storimo važen korak naprej na poti realizacije nujnega cilja, da se

bo vprašanje odločalo, da se bo izjavil za ali proti splošni omejitvi oborožitve, da se bo izjavil za ali proti prepovedi atomskega orožja.

Ko poslušamo take govore, se nam pojavljajo različna vprašanja. Ali je sovjetska vlada storila napačno, da je pokrenila vprašanje splošne omejitve oborožitve? Tega tukaj nihče ne reče naravnost. Morda bi bilo bolje, da bi to vprašanje pokrenili v primernem času. Tudi tega ni nihče izjavil na določen način. Vsih kdo namigne, da bi bilo umestno najprej zajamčiti kolektivno varnost in šele potem preiti k razorožitvi. Ni težko doznati netočnost takega razmotrivanja. Vsakdo lahko razume, da mora splošna omejitve oborožitve pod pokroviteljstvom organizacije ZN neizpodbitno utrditi mednarodno varnost.

Zaradi tega morajo ravno tisti, ki jih skrbi mednarodni mir in varnost, stremeti za izvedbo splošne omejitve oborožitve. V naspotnem primeru bi bilo sklicevanje na potrebo po uvrstitvi svetovne varnosti samo krinka za tiste, ki v resnici ne priznajo potrebe po splošni omejitvi oborožitve.

izključil iz narodne oborožitve atomsko orožje in vsi ostali bistveni tipi orožja, primerni za množično uničevanje, priporočila Generalna skupščina s tem Komisiji za atomsko energijo, naj čimprej izvede svoje naloge, ki so navedene v poglavju 5 resolucije Generalne skupščine z dne 24. januarja 1946. Skladno s tem, da se zajamči položaj, v katerem bo splošna ureditev in omejitve oborožitve zadevala bistvene tipe orožja moderne vojne in ne samo manj vredne tipe orožja, priporočila Generalna skupščina Varnostnemu svetu, naj po hiti s proučevanjem poročila, ki ga bo Komisija za atomsko energijo predložila Varnostnemu svetu pred 31. decembrom 1946 in olajšuje delo te komisije, kakor tudi pospeši

Ohranitev načela soglasnosti petih velesil v Varnostnem svetu — garancija za uspešno izvajanje razorožitve

Prešel bom k vprašanju veta, ali točneje vprašanju aplikacije načela soglasnosti velesil. V tej zadevi je treba razpriti očitno nerazumevanje, ki je nastalo v diskusiji. Kakor vam je znano smatra sovjetska vlada za potrebno, da Varnostni svet sprejme sklep o splošni omejitvi oborožitve in prepovedi atomskega orožja. Sprejem takega sklepa je zapleten v nemajhne težkoče. Mogoče je, da se bodo v Varnostnem svetu izrazila različna mnenja o različnih straneh tega vprašanja samo soglasnost v VS in predvsem omogočiti sklep o omejitvi oborožitve. Ne more biti dvoma, da ni samo ena velesila, temveč Varnostni svet kot celota, ki obsega vse velesile — stalne člane, zainteresiran v dosegi take soglasnosti.

Iz tega sledi, da more pri razvijanju sklepa o omejitvi oborožitve v Varnostnem svetu uporabiti »pravico veta« vsaka velesila, dokler ne bo dosežena soglasnost med vsemi petimi velesilami in dokler Varnostni svet ne bo sprejel sklepa skladno s pravili statuta Ohranitev načela soglasnosti petih velesil je neobhodno potrebna, tako za tiste sklepe Varnostnega sveta, ki se bodo nanašali na ustanovitev komisije za kontroliranje omejitve oborožitve, kakor tudi komisije za prepoved atomskega orožja. Toda, ko bodo sklepi za ustanovitev kontrolnih

proučevanje osnutka konvencije o prepovedi atomskega orožja.

Sedaj mi dovolite, da dam nekatera pojasnila o tem predlogu. Ko se boste seznanili s predloženim besedilom, boste videli, da je prvi stavek v tem osnutku, ki zamenjuje tozadevni stavek v drugi točki ameriškega osnutka, vzet v celoti iz druge točke avstralskega osnutka. Vrednost tega stavka je v tem, da spominja na resolucijo Generalne skupščine z dne 24. januarja o ustanovitvi komisije za mednarodno kontrolo nad atomsko energijo in da bi skladno z omenjeno resolucijo komisija morala smatrati kot nujen cilj, odstraniti iz narodne oborožitve atomsko orožje in vse ostale tipe orožja, primerne za množično uničevanje.

Prepričani smo, da takemu predlogu tukaj ne bo nihče nasprotoval. Samo naslednje besede so bile dostavljene k drugemu stavku te točke ameriškega osnutka, poleg malenkostne spremembe v besedilu: »in da Varnostni svet pospeši proučevanje osnutka konvencije o prepovedi atomskega orožja«. Ta dostavek bo odstranil enostranskost v besedilu druge točke ameriškega osnutka, ki opominja na potrebo za proučevanje osnutka konvencije za prepoved atomskega orožja.

Povedati moram, da smatra sovjetska delegacija za potrebno izraziti se točneje o prepovedi atomskega orožja. To je storila v drugi točki sovjetskega predloga. Kljub temu pa je sovjetska delegacija pripravljena, da ne vztraja na svojem prvotnem predlogu, če bo besedilo druge točke ameriškega osnutka sprejeto s spremembami, o katerih sem govoril zgoraj.

Besedilo tretje točke ameriškega osnutka smatramo za sprejemljivo. Prepričani smo pa, da bi bilo priporočljivo dostaviti na konec te točke to, kar je rečeno v tretji točki sovjetskega predloga, ki kakor znano, govori o ustanovitvi dveh kontrolnih komisij: eno za kontroliranje izvajanja sklepa o omejitvi oborožitve, drugo pa za kontroliranje izvajanja sklepa o prepovedi uporabljanja atomske energije v vojaške namene. V koliko moremo soditi iz napredovanja diskusije, tak predlog ne bo naletel na nasprotovanja.

Cetrta točka ameriškega osnutka je sprejemljiva in ne potrebuje nobenih amandementov. Ostalih, manj važnih amandementov se sedaj ne bom dotikal.

komisij sprejeti in bodo kontrolne komisije pričele vršiti svojo nalogo, bodo morale seveda delati po pravilih, ki jih bo zanje izdelal Varnostni svet. Biti mora popolnoma jasno, da vprašanje o splošni znanem načelu soglasnosti, ki velja v Varnostnem svetu, nima ničesar opraviti z delom komisij.

Zaradi tega bi bilo absolutno napačno predočevati zadevo kot da bi neka država, ki ima »pravico veta« mogla preprečiti izvajanje kontrole. Vsak poskus prekiniti izvajanje kontrole ali inspekcije v zvezi s sklepi, ki jih bo sprejel Varnostni svet, ne bo nič drugega kot kršenje sklepa Varnostnega sveta.

Zato je govorjenje o »vetu« v zvezi s kontrolo in inspekcijo neosnovano. Takšno govorjenje je mogoče razumeti samo kot željo zamenjati eno vprašanje z drugim, kot poskus izogniti se direktnemu odgovoru na tukaj pokrenjeno vprašanje o splošni omejitvi oborožitve.

In tako moramo mi sprejeti važen sklep. Generalna skupščina mora narediti prvi korak k materializaciji naloge splošne omejitve oborožitve. Ta sklep moramo pripraviti ne da bi dovoljevali nadaljnjo odlašanje v tej zadevi. Sovjetska delegacija upa, da bodo ameriški osnutek in sovjetski predlogi dobra osnova za sklep Generalne skupščine.

NARODNO-OSVOBODILNA BORBA GRŠKEGA LJUDSTVA

Demokratska armada razširila svoje operacije po vsej Grčiji

Atene, 5. dec. Okrog 2000 pripadnikov demokratske grške armade je zavzelo področje na južnih obronkih Cena in onemogočilo delavnost obmejnih karavlov na tem področju.

Po najnovejšem poročilu United Pressa so oddelki demokratske armade zopet razširili in okrepili svoje operacije v Zahodni Trakiji. Agencija poroča, da so oddelki demokratske armade izvršili vrsto napadov na orožniške postaje v Ander Kalu, Fodžeriku in Sefelu ter da so v bližini železniških postaj Sereza, Dotamesa in Krisosa spustili v zrak železniške proge.

Po najnovejšem poročilu Associated Pressa so se na Peloponezu zopet začeli hudi boji. Agencija poroča, da so pripadniki demokratske armade Grčije napodli orožniške postaje v bližini vasi Pale-Horija na Peloponezu, 45 milj severovzhodno od Sparte. Na postaji je bilo 40 orožnikov. Ob tej priliki so

ubili nad 20 orožnikov in enega oficirja. Pred boji v Palehoriji so oddelki demokratske armade zavzeli vse gorske dohode v vas.

BRITANSKO OROŽJE za grške fašiste

London, 5. dec. Dopisnik Tanjuga poroča: »News Chronicle« prinaša v svojem članku vest o bivanju načelnika grškega generalštaba Spiliotokolosa v Londonu, ki se vrača v Atene po pogajanjih z britanskimi vojaškimi šefi. List pristavlja s tem v zvezi, da je zahtevala grška vlada od Velike Britanije orožje za nove grške edince, ki jih potrebuje za boj proti levitarskim tolovajem.

Daily Worker« poroča, da je pristala britanska vlada v načelu na povečanje grške vojske za 16 nadaljnjih batalionov, ki bodo dobili potrebno orožje iz Britanije.

omenjena poročila brez vsake podlage in da predstavljajo zlonamerne izmišljotine.

Ekonomski združitev ameriške in britanske cone v Nemčiji

New York, 5. dec. Associated Press poroča, da sta minister za zunanje zadeve ZDA Byrnes in minister za zunanje zadeve Velike Britanije Bevin podpisala sporazum o ekonomski združitvi angleške in ameriške okupacijske cone v Nemčiji.

Demanti TASS-a o taboriščih v Nemčiji

Moskva, 5. dec. Italijanska lista »Giornale della Sera«, »Italia Nuova« in drugi kakor tudi rimski radio razširjajo izmišljotine, da obstajajo v sovjetski okupacijski coni Nemčije koncentracijska taborišča za italijanske voje ujetnike in da so ustrelili 60 italijanskih vojni ujetnikov zaradi poskusa bega iz koncentracijskega taborišča, 64 italijanskih vojni ujetnikov pa ubili ob priliki premeščanja iz enega taborišča v drugo.

Tass je pooblaščen izjaviti, da so

PREDAVANJE MINISTRA INDUSTRIJE IN PREDSEDNIKA GOSPODARSKEGA SVETA BORISA KIDRIČA

O dviganju naših novih tehničnih in gospodarskih kadrov iz delavskega razreda

Minister za industrijo in predsednik Gospodarskega sveta Boris Kidrič je imel pred sindikalnim aktivom mesta Beograda v navzočnosti članov Centralnega odbora Enotnih sindikatov predavanje, ki ga prinašamo:

V zadnjem času govorimo mnogo o naših kadrih v zvezi z načrti za prihodnje leto in za naslednja leta. Mnogo govorimo o industrializaciji in elektrifikaciji naše dežele. Prav dobro veste, da je maršal Tito postavil pred nas industrializacijo in elektrifikacijo naše dežele kot eno naših najresnejših nalog. Nedvomno je, da smo danes zelo zaposleni z izdelovanjem naših načrtov in s pripravami za materialno zavarovanje teh načrtov. Naši delavci po podjetjih se trudijo, da bi izdelali svoje produkcijske naloge in da bi na ta način največ pripomogli k materialnemu zavarovanju naših načrtov. Mnogo dela ima naša zvezna načrtna komisija, kakor imajo mnogo dela tudi naše republiške načrtno komisije; mnogo dela imajo tudi naša ministrstva in njihovi načrtni oddelki. Končno ima v vprašanju naših načrtov zelo mnogo dela tudi naše ministrstvo za finance, ki mora po denarni strani zavarovati izpolnitev oziroma izvedbo naših načrtov, ki mora po denarni strani pomagati pri materialnem zavarovanju naših načrtov. Danes ne bom govoril o vseh teh naporih in se ne bom bavil z vsebino teh naporov. Želal bi poudariti napore, ki jih moramo danes vložiti v ta namen, vendar na nekem drugem področju.

Vsi dobro veste in ste razumeli, da izvedba naših načrtov ne bo ravno najlažja naloga niti za naše gospodarske voditelje, niti za naše delovne množice, ki bodo največ prispevale za njegovo izvedbo, prav tako pa tudi ne za našo državo kot celoto, niti ne za posamezne njene republike. Vsi dobro veste, da izvedba naših načrtov terja zadostne količine materialnih sredstev, tako v samem materialu kakor tudi v finančnih. Vi to dobro razumete, vi ste to sprejeli in ste si postavili nalogo, da pomagate pri ustvarjanju potrebnih materialnih sredstev, ki bodo zavarovala izvedbo naših zares velikih načrtov.

notranja vsebinska podoba, ne samo gospodarska in družbena struktura, ampak se bo, ko bodo dokončana ta dela, precej spremenila tudi zunanja podoba naše dežele. Potrebovali bomo velikanska materialna sredstva in treba bo velikanskih naporov, da bomo to lahko izvršili. V ta dela bomo vložili zelo mnogo finančnih sredstev. Naravno je, če stvari tako gledamo in če primerjamo te naše prihodnje napore z naporji, ki smo jih imeli že med narodnoosvobodilno vojno in med obnovo po osvoboditvi, da nam šele potem postane jasno, da bo vprašanje kadrov še bolj stopilo v ospredje kot doslej. Ne moremo si niti misliti moderne industrije brez kadrov, ki so sposobni upravljati to industrijo. Ne mislim pri tem samo na kadre po ministrstvih za industrijo, ampak mislim predvsem na kadre v naših podjetjih, in tudi ne samo na ravnatelje — ampak predvsem na kvalificirane delavce.

od našega delavskega razreda, in to z vseh vidikov, bodisi z vidika naših občeljudskih odnosov, bodisi z vidika že doseženih in naprej se razvijajočih družbenih in političnih sprememb, bodisi z vidika hitrega razvijanja nižjih in srednjih kadrov. Delavski razred ima velike zgodovinske naloge. Te velike zgodovinske naloge terjajo od delavskega razreda tudi velike napore. Delavski razred je danes vloga velikanske napore. Delavski razred pa mora vlagati prav tako velike napore

tudi za izvedbo naših načrtov. To bo delavski razred tudi storil, ker ve, da gre to v njegovo korist, v korist kmeta in delovne inteligence — vse naše dežele. Toda pri vsem tem bo moral delavski razred prevzeti nase še drug velik napor. Mislim, prav tako kakor nedvomno mislite tudi vi, da ga bo sprejel prav tako rad, kot je doslej sprejel vse napore. Ta napor pa bo prav v tem, da dvigne iz svoje srede čim večje število kar najboljših tehničnih in gospodarskih kadrov.

Delavec - mojster svojega stroja in orodja

Preidimo na konkretno vprašanje dviganja naših nižjih in srednjih strokovnih kadrov, naših nižjih in srednjih gospodarskih kadrov iz vrst našega delovnega ljudstva. Kaj zahtevamo predvsem od takih kadrov? Jasno je, da zahtevamo, da bodo ti kadri neizmerno vdani stvari našega delovnega ljudstva, stvari naše domovine, veliki stvari, ki jo vodi naš voditelj maršal Tito. Temeljno vprašanje ni to, ali imamo toliko in toliko strokovnega in drugega osebja. To lahko dobimo. Lahko ga dobimo, če smo zmorni dati iz sebe vse napore, a zmorni smo jih, če smo zares vdani naši veliki stvari. Zato je temeljni predpogoj, da se bodo ti kadri, če bodo uporabili zadostne napore, resnično razvili in strokovno izpopolnjevali, tista vdanost, ki jo terjamo od vsakega poštenega državljanca, od vsakega poštenega rodoljuba, ki jo zlasti terjamo od ljudi, ki se zavajajo nalog delovnega ljudstva, od naših sindikalnih aktivistov, od političnih voditeljev naših organizacij, tista vdanost, ki jo danes terjamo in moramo terjati in v kateri vzgaja Komunistična partija naše delovno ljudstvo.

družbenega stanja, ker delavcu niso nudili priložnosti, da se nauči. Včasih je potreben matematičen račun, a če pogledamo, vidimo, da to ni težka višja matematika z diferenciali in integrali, ampak matematična operacija, ki bi jo lahko delavec hitro razumel. Včasih je potrebno nekaj znanja iz kemije ali pa imeti splošne pojme, ki si jih človek lahko hitro pridobi, če se mu nudijo sistematično. Kaj to pomeni? Pomeni, da homo morali napraviti sistem, v katerem bo izurjen delavec lahko zelo hitro dobil osnovne pojme, ki mu bodo omogočili, da svoje izkušnje uspešno uporabi za novatorstvo in racionalizacijo.

Pri tem mislim konkretno na dve stvari. Sindikati so že začeli izdajati stalno knjižnico o tehničnih problemih. Podcenjevanje te pobude in te knjižnice bi bilo zločin zoper vzgojo naših kadrov. To knjižnico je treba uveljaviti tako, da se bodo delavci iz nje lahko učili in hitro sprejemali vse, kar rabijo za izpopolnjevanje strokovnega znanja in za otvoritev nadaljnjih tehničnih in strokovnih obzorij. Ta knjižnica mora kot celota in v posameznih knjigah najti tak sistem, ki bo ustrezal potrebi hitre sistematizacije teh pojmov v glavah tistih naših tovarišev, ki niso imeli priložnosti, da si pridobe višjo izobrazbo. Potrebno je, da sindikalne organizacije na terenu kot tudi sami delavci, ki jo uporabljajo, pripomorejo k izpopolnjevanju te knjižnice s pripombami, željami in vprašanji, naslovljenimi na izdajatelja, tako da bomo s pomočjo teh pripomb in vprašanj prišli do vedno večjega izpopolnjevanja sistema.

V ministrstvu za industrijo in v Gospodarskem svetu smo sklenili, da bomo tudi mi, opirajoč se na to knjižnico, izdajali malo tehnično enciklopedijo, ki bo na višji stopnji kot knjižnica. Ta tehnična enciklopedija bo obravnavala na primer taka vprašanja: nafta, pridobivanje nafte, produkcija nafte, elektrifikacija itd. Ta vprašanja bodo sama po sebi predstavljala celoto, v celem sklopu pa bodo zopet celota. Ta knjižnica se bo izpopolnjevala od meseca do meseca, vse več in več problemov bo obravnavanih v knjigah, ki jih bomo izdajali vsako leto. Ta knjižnica bo tudi priložnost za naše srednje tehnike in bo po možnosti tako sestavljena in pisana, da se bodo naši kadri lahko razvijali in izpopolnjevali v teh vprašanjih. Naravno je, da bo tudi ta knjižnica lahko dosegla svoj cilj le z vašo največjo pomočjo. Najtežje bo najti posamezne pisatelje, toda mi bomo mobilizirali množico ljudi. Šele tedaj bomo našli tisti način razlaganja, ki bo delavcem pomagal pri razvijanju strokovnih zmožnosti in pri nadaljnjem razvoju in v dobri in zmorne strokovne in gospodarske kadre. Kakor sem pa že prej dejal, je pri knjižnicah, ki jih izdajajo sindikati, zopet temeljno vprašanje pomoč, ki jo bodo dajale sindikalne organizacije, njihove konstruktivne pripombe in pripombe samih delavcev. Naravno je, da zelo veliko tovarišev v začetku ne bo razumelo važnosti vage tega. Zato je treba pri njih vzbuditi zanimanje. S samim izdajanjem takih stvari cilja ne bomo dosegli. Te stvari morajo razen naloge, da nudijo delavcem znanje, imeti predvsem tudi nalogo, da vzbudijo pri delavcih zanimanje za ta vprašanja — vprašanja izpopolnjevanja strokovne in tehnične usposobljenosti. Naravno je, da knjižnice niso vse. Tudi nisem govoril o knjižnicah zato, da bi vam dajal recept. To ni namen in naloga mojega predavanja. Dal sem vam samo primer, da bi malo bolj razjasnil, kako si zamišljamo konkretno delo pri izpopolnjevanju kadrov iz vrst našega delavskega razreda.

Vprašanje kadrov je prav tako važno kot prašanje materialnih sredstev

Vendar danes ne bom govoril niti o teh materialnih sredstvih, niti o tem materialnem zavarovanju naših načrtov. Govoriti hočem o nekem drugem vprašanju, ki je za zavarovanje izvršitve naših načrtov prav tako važno, kakor so važna materialna sredstva — to je vprašanje naših kadrov, vprašanje tehničnih, strokovnih, gospodarskih voditeljev na samem terenu, ki bodo s svojim pravilnim delom omogočili, da bodo naši načrti s pomočjo zadostnih materialnih sredstev res postali stvarnost, da bodo v časovnem razdobju, ki jim ga bo odredil splošni državni načrt, res izvedeni.

So tovariši, ki podcenjujejo to stran zavarovanja naših načrtov — vprašanje kadrov. So tovariši, ki ustvarjajo cele teorije in mislijo, da je za izvajanje načrta dovolj, če ima ta načrt materialno ravnotežje. Oni mislijo, da je dovolj, zagotoviti zadostna materialna sredstva, ki jih moramo porabiti pri izvajanju načrta, da je dovolj, če imamo zagotovljena finančna sredstva, imamo zagotovljena materialna sredstva, da bi lahko izvedli ta materialni del načrta. Taki tovariši in take teorije nimajo prav. Nasprotno, njihovo pojmovanje je popolnoma napačno. Zelo so podobni ljudem v kapitalističnih deželah, njihove teorije pa teorijam v kapitalističnih deželah, ki podcenjujejo vprašanje človeka, vprašanje kadrov, precenjujejo pa vprašanje strojev in pri tem ne vidijo, da postanejo stroji sijajna stvar šele takrat, ko jih vodijo sijajni ljudje, ki stroje razumejo, ki stroj poznajo in ki z vložitvijo svojega osebnega napora lahko z uporabo stroja dejansko dosežejo maksimum za človeka in za družbo.

sredstva. Prav zaradi tega smo mogli zmagati

Če vzamemo za primer obnovo naše domovine po vojni, v razmerah največjega povojnega uničenja, v pomanjkanju vsega, včasih celo najosnovnejših stvari, potrebnih za delo, in če nato s temi razmerami primerjate uspehe, ki jih je doseglo naše delovno ljudstvo, potem boste videli, da se je tudi pri tem predvsem pokazalo, da so kadri reševali osnovna vprašanja. Če bi imeli kadre, ki ne bi bili pripravljani reševati težkih vprašanj, ki ne bi bili dovolj vdani naši veliki stvari, ki ne bi bili dovolj zmorni, da se hitro prične, ki se ne bi učili na lastnih izkušnjah, če bi naši kadri bili taki — potem prav gotovo ne bi dosegli uspehov, ki smo jih dosegli, potem prav gotovo ne bi dosegli izboljšanja materialnih sredstev.

Stalno moramo reševati vprašanja kadrov

Prehajamo — v zvezi z velikimi načrti, o katerih sem govoril v začetku — v dobo industrializacije in elektrifikacije, v dobo, ki bo ob svojem zaključku precej spremenila podobo naše dežele. Tam, kjer danes ni električnih central, bodo električne centrale. Kjer danes še ni moderne poljedelstva, kjer se kmet muči pri obdelovanju zemlje s svojimi žuljavimi rokami, bomo imeli moderno poljedelstvo. Kjer danes ne izkoriščamo rudnega bogastva, ga bomo izkoriščali. Kjer danes še ni železnic, bodo železnice. Precej se bo spremenila ne samo

Naše delovno ljudstvo stremi za tem, da dvigne kadre iz svojih vrst

Vprašanje kadrov je za nas še resnejše v zvezi z določenim družbenim in političnim dejstvom. Vi dobro veste, da so se v naši deželi izvršile globoke družbene in politične spremembe. Vi veste, da je vzelo oblast v svoje roke ljudstvo, da je naša ljudska oblast — gledana s splošnega vidika njene socialne vsebine — oblast delovnega ljudstva. Te globoke spremembe v značaju oblasti, te globoke družbene in politične spremembe povzročajo tudi drugačen tek dviganja, vzgoje in pomnožitve naših kadrov. Razredom, ki so vladali poprej, je bilo na tem, da vzgajajo svoje ljudi kot svoje kadre, da s kadri predvsem zavarujejo sebe, da dvignejo iz vrst delovnega ljudstva in srednjih slojev samo tiste ljudi, ki bodo služili njihovim ciljem in ki se bodo več ali manj prodajali. Danes je našemu delovnemu ljudstvu, ki je rešeno političnega zatiranja, našemu delovnemu ljudstvu, ki se čim dalje bolj osvobaja gospodarskega izkoriščanja, še prav posebno na tem, da dobi tudi svoje kadre, svoje zanesljive kadre, kadre, ki bodo služili izgraditvi njegove države, izgraditvi njegovega gospodarstva. Našemu delovnemu ljudstvu je na tem, da kadre v resnici dvigne iz svojih vrst, ker bodo kadri, ki bodo prišli iz njegovih vrst imeli največ pogojev, da se ne bodo nikdar več odtrgali od delovnega ljudstva, marveč bodo prav zaradi tega, ker jim bomo dali potrebne pogoje za razvoj, izvrševali velike zgodovinske naloge delovnega ljudstva. Vprašanje naših novih kadrov je torej po eni strani vprašanje neizogibne gospodarske potrebe, vprašanje jasnega spoznanja, da svojih načrtov niti v gospodarskem, niti v tehničnem pogledu ne moremo izvajati brez zadostnega števila kadrov, po drugi strani pa je to družbeno in politično vprašanje, povezano z našo novo družbeno in politično vsebino, povezano z dejstvom, da je danes pri nas delovno ljudstvo dejansko gospodar svoje sedanjosti in svoje prihodnosti ter da bo moralo to delovno ljudstvo iz svoje srede dvigniti ustrezajoči kader.

Vendar to ne pomeni, da smo mnenja, da potrebujemo kadre, ki se ustvarjajo na hitrico, in da ne potrebujemo kadrov, ki se poglabljajo v gospodarska in tehnična vprašanja, ki so dejansko veliki mojstri v praktičnem, kakor tudi teoretičnem in splošnem gospodarskem znanju, in ki ne zastojajo za nobenimi drugimi kadri na svetu. Takega stališča, da nam taki kadri niso potrebni, mi ne zastopamo in ga tudi ne zagovarjamo. Poleg tega, da bomo morali v hitrem tempu ustvarjati obilico kadrov, ki se bodo učili pri samem delu, bomo morali posvetiti dovolj pozornosti tudi ustvarjanju najbolj kvalitetnih kadrov. Toda ustvarjanje najbolj kvalitetnih kadrov, ustvarjanje teoretičnega in strokovno visoko kvalificiranih inženirjev in strokovnjakov je, samo ena stran vprašanja ustvarjanja naših kadrov. Druga stran je v tem, da moramo na najhitrejši način ustvariti zadostno število srednjih in nižjih kadrov, ki bodo zmorni, da lahko pri delih omejenega obsega, v tovarniških oddelkih in pri drugih tehničnih in gospodarskih delih omejenega obsega, takoj pričnejo za delo in ga uspešno vrše. A ne samo to, hkrati bodo morali biti zmorni, da se pri tem delu še naprej strokovno razvijajo, da se po preteku določene dobe vnovič posvetijo študiju, da si izpopolnijo znanje na področju svoje stroke, ali pa stopijo tudi v šole, kjer bodo dobili višje strokovno znanje. Tako bomo s pomočjo hitrega izpopolnjevanja nižjih in srednjih kadrov imeli stalno kontinuiteto, ki bo usposabljala najbolj zanesljive ter v osebnem, strokovnem in teoretičnem delu najboljše ljudi za višje izobraževanje, za najvišjo strokovno izpopolnitev.

Če si izpopolnjevanje naših nižjih in srednjih kadrov predstavljamo na tak način — tak način pa terja od nas hiter tempo izvajanja naših načrtov —, potem je popolnoma jasno, da nam ta način nudi največ možnosti, da iz svoje srede dvignemo take kadre, ki se lahko hitro učijo, in da se mora pri tem odlikovati vse naše delovno ljudstvo skupaj z delovnim kmetom, prav posebno pa tisti naš družbeni razred, ki je po svojem vsakdanjem delu najbližji modernemu tehničnemu procesu — to je delavski razred. Pri tem vprašanju moramo pričakovati in mi tudi res pričakujemo zelo mnogo

Razvijati voljo za strokovno izpopolnjevanje — ena od osnovnih nalog sindikatov

Ni moj namen, da bi v tem predavanju dajal recepte. Skupaj s sindikati se bomo še zelo mnogo bavili z vprašanjem, kako je treba organizirati tečaj, šole in vse druge načine za izpopolnjevanje strokovnega znanja, za dviganje tehničnih in gospodarskih kadrov. Toda ljubezen do spoznavanja stroja in veselje za strokovno izpopolnjevanje lahko naši sindikati vsak dan razvijajo. Mislim, da je tudi to ena njihovih temeljnih nalog in eden temeljnih pogojev za to, da se iz delavskega razreda množično dvignejo novi kadri, ki bodo zmorni nadaljnega strokovnega izobraževanja in nadaljnega izpopolnjevanja strokovne izurjenosti. Če pogledamo dejansko stanje v naših tovarnah in primerjamo našega preprostega, včasih tudi manj kvalificiranega delavca, ki pa ima precejšnje produkcijske izkušnje, s tem ali onim našim inženirjem, bomo večkrat naleteli na dejstvo, da lahko delavec v mesah, ki jih obvlada, reši probleme celo bolje, nego sam inženir. Toda kaj ga večkrat ovira pri izvedbi tega? To je le majhno strokovno neznanje, neznatna teoretična malenkost, nezmožnost, da bi izvedel preprost račun, ker nima zadostne strokovne usposobljenosti. Če bi napravili v naših podjetjih in po raznih panogah naše proizvodnje pregled in analizo, bi videli, da so te stvari majhne. To niso zapletene stvari, ki se jih delavec ne bi mogel hitro naučiti, ampak so posledica prejšnjega

Organizacija strokovnih kadrov — naloga vodstva podjetij in sindikatov

Vodstva naših podjetij bodo morala sistematično organizirati tečaje, na katerih bodo kvalificirani delavci lahko izpopolnili svoje strokovno znanje, manj kvalificirani delavci pa dobili potrebno strokovno znanje. Za to pa ne bo zadostovala samo pobuda podjetij. Potrebna bo zlasti pobuda sindikalne organizacije in večkrat bo morda bolje, če bodo sindikalne organizacije ustanovile ustrezne strokovne tečaje, kakor pa če bi to storila podjetja. Pri vseh teh tečajih bo važno, da ne bodo udušeni v prazno in da bodo resnično temeljili na nekem sistemu, čeprav morda v začetku ne bo popoln, da bo le sistem, ki bo imel vse možnosti, da se izpopolni in ki ga bomo izpopolnjevali s konstruktivno kritiko in s konstruktivnimi predlogi na podlagi izkušenj pri našem praktičnem delu. Napačno bi bilo, če bi bili tečajji samo tečajji in če ne bi bile na koncu nekaj izpitov. Napačno bi bilo, če ti izpiti ne bi (Nadaljevanje na 4. strani.)

Naša dežela je bila med vso narodno osvobodilno vojno tako rekoč neprestano v takem položaju, ki je potjevalo, da kadri resnično rešujejo vse. Ti kadri, ki so znali začeti boje tako rekoč brez orožja, ki so morali vsak kos orožja iztrgati sovražniku, ti kadri so zares dokazali, da šele dobri kadri lahko zagotove tudi potrebna materialna sredstva, in da materialna sredstva, ki jih je imel nakopičene sovražnik, niso vse, ampak so zelo malo v primeri s kadri, ki imajo voljo, da ustvarijo potrebna materialna

Zvezni svet in Svet narodov sprejela zakone o Narodni milici, vojaškem tožilstvu in o reševanju imovinskih sporov s pomočjo državnega razsodišča

Beograd, 5. decembra (Tanjug). Včeraj je bil tretji sestanek rednega zasedanja Ljudske skupščine. Predsednik Zveznega sveta Vladimir Simić je otvoril sejo, sekretar Stevan Jovićić pa je prečital zapisnik pretekle seje, nakar so bili odobreni dopusti in bolniški dopusti ljudskim poslancem, medtem ko so bile pritožbe in prošnje poslance odboru za prošnje in pritožbe. Nato pa so prešli na obravnavanje predloga zakona o Narodni milici.

njem izpopolnjevanju dosegla se boljše rezultate v korist ljudstva in države. V diskusiji je spregovoril ljudski poslanec in minister za notranje zadeve LR Srbije Slobodan Penčić. Predlog zakona o Narodni milici je bil postavljen na glasovanje v načelu in bil soglasno sprejet.

Nato je prešla ljudska skupščina na razpravljanje o podrobnostih. Ljudski poslanec Moša Pijade je predlagal, da se v odstavku 1. čl. 1. vnese odredba, da je »Narodna milica izvršni organ državne uprave v ljudskih republikah in teritorialnih enotah«. Ta predlog je obrazložil z dejstvom, da pripada splošno vodstvo Narodne milice zveznemu ministertvu za notranje zadeve, neposredno vodstvo pa zveznemu ministertvu za notranje zadeve ljudskih republik.

Predlog zakona o Narodni milici je bil soglasno sprejet tudi v podrobnostih. Pri nadaljevanju se je Zvezni svet obravnaval predlog zakona o vojaškem tožilstvu. Poročevalec tega zakona, ljudski poslanec Sulejman Filipović, je podal poročilo zakonodajnega odbora ter poudaril važnost in potrebo tega zakonskega predloga.

Ker se v načelni diskusiji o zakonskem predlogu ni nihče prijavil k besedi, je bil predlog zakona o vojaškem tožilstvu soglasno sprejet tako v načelu kot v podrobnostih. Zatem so prešli na tretjo točko dnevnega reda: Obravnavanje predloga zakona o reševanju imovinskih sporov s pomočjo državnega razsodišča.

Ko je poročevalec zakonodajnega odbora Lajoč Jaramazović podal poročilo in obrazložitev, so začeli s pretresanjem v načelu. Povsem jasno je torej, da spori take vrste nikakor ne spadajo več niti pred redna sodišča, niti v okvir starih pojmovanj in predpisov državljanskega prava, ker bi s tem vztrajali na starem značaju našega gospodarstva ter dali našemu državnemu gospodarskemu sektorju v najboljšem primeru državno kapitalistični, ne pa družbeni značaj. Predloženi zakon o razsodištvu načelno predstavlja vskladanje naše zakonodaje glede tako imenovanih imovinskih sporov med državnimi podjetji z dejanskim značajem našega državnega gospodarstva.

V zvezi s tem je potrebno poudariti še en moment. Državni sektor našega gospodarstva pomeni hkrati tudi uvedbo načrtnega gospodarstva. Danes dejansko že gospodarimo na načrtni način, čeprav še vedno v neki meri s primitivnimi in nepopolnimi metodami, vendar še vedno na oko, ne pa s preciznim računom. Kmalu bo nastopil čas, ko bo ta skupščina sprejemala enoletne, pa tudi perspektivne načrte. Prihodnje leto bo tudi v formalnem, ne samo v stvarnem pogledu v znaku načrtnega gospodarstva. S samim tem dejstvom je bil dan v popolnem smislu besede tudi kriterij za razsodištvu v tako imenovanih imovinskih sporih med državnimi podjetji in ustanovami. Tak kriterij je prav naš načrt v svoji celoti in v svojih podrobnostih, ta kriterij je končno gospodarska politika vlade FLRJ in vlad ljudskih republik.

Po vsem tem, kar sem do sedaj poudaril, je jasno, da razsodištvu lahko izvajajo samo taki organi razsodištvu, v katerih so na eni strani udeleženi državni razsodniki, postavljeni od onega državnega organa, ki sprejema, oziroma predlaga načrt in vodi gospodarstvo, po drugi strani pa razsodniki-poročniki, ki jih odreja stranke v sporu. Ti organi razsodištvu so prav razsodniški sveti, ki jih predlaga zakon, o katerem danes razpravljamo.

V zvezi s tem je treba poudariti še to, da pristojnost posameznih razsodniških svetov, kot je predloženo v osnutku zakona, ustreza razdelitvi kompetenc upravno-operativnih vodstev nad podjetji in gospodarskimi ustanovami. Svet, ki je, recimo, postavljen od ljudskega odbora, lahko vrši razsodištvu samo v sporih, v katerih sta obe stranki pod upravno-operativnim vodstvom dotičnega

ljudskega odbora. Ako je ena izmed teh pod upravno-operativnim vodstvom višjega organa, tedaj gre spor pred višji razsodniški svet. Pravice, ki so predložene z zakonom o državnem razsodištvu glavno državnemu razsodištvu pri vladi FLRJ, so v skladu s pomenom občedravnega načrtovanja in načrta, kakor tudi z dejstvom, da je naše državno gospodarstvo enotno. Odredba zakona, da pristojnost državnega razsodištvu obsega tudi podjetja pod sekvestrom in podjetja pod upravo državnih organov ter mešana podjetja, ustreza vsem našim pozitivnim zakonom, predvsem pa duhu naše Ustave, ki v svojem čl. 16. poudarja, da je občeljudska imovina glavna opora gržave v razvoju narodnega gospodarstva. Naši gospodarski in družbeni strukturi ustreza v celoti tudi drugi del predloženega zakona, ki govori o tako imenovanem pogodbenem razsodištvu in daje možnost, da državna gospodarska podjetja, ki sklepajo pogodbe z združnimi ali zasebnimi gospodarskimi podjetji, kakor tudi zadruge in združna gospodarska podjetja med seboj, prav tako sporazumno določajo pristojnost razsodniških svetov za vse imovinske spore, ki izhajajo iz njihovih pogodbenih razmerij.

Zakon glede reševanja imovinskih sporov s pomočjo državnega razsodištvu ni samo načelna pomena, ker privaja v sklad našo gospodarsko zakonodajo z značajem našega državnega gospodarstva, ampak je tudi velika praktična pomena. Naša gospodarska praksa nam kaže namreč to, da imamo zelo mnogo raznih imovinskih sporov med državnimi in drugimi, ne popolnoma državnimi podjetji. Ti spori izhajajo deloma iz nezadostnega razumevanja načrtnih nalog celote, po drugi strani pa izhajajo tudi iz poleta našega gospodarskega življenja, iz zdravih pobud naših gospodarskih podjetij in ustanov, da v čim večji meri izpolnijo svoje naloge. To pa zahteva, da se take vrste spori rešujejo zares v okviru in smislu naših načrtov, kar lahko doseže prav zakon o državnem razsodištvu.

Predlagam, da se ta predloženi zakon v celoti sprejme z dopolnitvami in izpremembami, ki sta jih podala zakonodajna odbora.

Govor ministra Borisa Kidriča so navzočji sprejeli z dolготrajnim odobravanjem. Zakonski predlog je bil najprej sprejet v načelu, po obravnavanju v podrobnostih pa je bil soglasno sprejet.

S tem se je včerajšnji dnevni red izčrpal in je bila seja zaključena. Prihodnji sestanek Zveznega sveta je bil določen na 6 t. m. ob 11. uri dopoldne.

SEJA SVETA NARODOV

Sejo Sveta narodov je otvoril predsednik Josip Vidmar nato je Joža Milivojević prečital zapisnik pretekle seje. Zatem je ljudski poslanec dr. Branko Čubrilović kot poročevalec zakonodajnega odbora podal poročilo in obrazložitev predloga zakona o Narodni milici.

Po sprejemu v načelu in obravnavanju v podrobnostih je bil predlog zakona sprejet. Zatem so prešli na pretresanje predloga zakona o vojaškem tožilstvu, o čemer je podal poročilo ljudski poslanec Mustafa Hođa, ki je poudaril pomen tega zakona in med drugim rekel, da predlog zakona o vojaškem tožilstvu izpolnjuje važno ustavno odredbo in važno državno potrebo.

Nato so prešli na razpravljanje v načelu. Ker ni nihče zaprosil za besedo, se je izvedlo glasovanje in predlog zakona je bil soglasno sprejet. V obravnavanju v podrobnostih se prav tako ni nihče prijavil k besedi in tako je bila zakon naposled soglasno sprejet.

Tretja točka dnevnega reda je bilo obravnavanje predloga zakona o reševanju imovinskih sporov s pomočjo državnega razsodišča. Poročilo zakonodajnega odbora o predlogu tega zakona je podal ljudski poslanec Tone Hafner.

S končnim sprejetjem tega zakonskega predloga je bila zaključena današnja seja Sveta narodov. Prihodnja seja je določena za jutri ob 11. uri

„Nič več ne bomo delali za tovarnarja!“

Delavci in delavke v Kranju so z radostjo sprejeli vest o nacionalizaciji in pomagali pri prevzemu podjetij

Kranj, 5. decembra.

V prvih popoldanskih urah, takoj po sprejetju zakona o nacionalizaciji privatnih podjetij občedravnega in republiškega značaja, je začelo delavstvo prevzemati tovarne. Razobesilo je zastave, pred tovarne pa je postavilo straže. Delavke, predvsem mladinke, so se prostovoljno javljale na stražo, da bi pomagale milici. Po tovarnah je završalo: »Zdaj je tovarna naša!« Delegati, ki so začeli prihajati v tovarno, so bili povsod z navdušenjem sprejeti. Delavstvo jih je pričakalo s cvetjem, obenem jim je pomagalo pri prevzemanju. V trgovini Savnik se je delavstvo zaobljubilo, da ne bo popreje zapustilo podjetja, preden ne konča inventure. Delavci so se zavezali, da jo bodo končali do ponedeljka.

Vest, da so podjetja republiškega značaja nacionalizirana, se je takoj raznesla po vsem Kranju in okolici. Iz tovarn »Inteksa«, »Jugobruna«, »Gumica«, »Čevljarne Prešerna«, »Iskra« so začeli prihajati delavci v sprevidih. Prepravili so ulice ter odšli z državnimi in sindikalnimi zastavami pred tovarne, ki jih je delavstvo prevzemalo.

Po tovarnah, ki so bile nacionalizirane, so se delavci in delavke zbirali po končanem delu, govorniki in govornice pa so obljubljali, da bodo odslej delali še vestnejše in s še večjo disciplino. Vzklíkali so: »Tovarna je naša last — je ljudska last!« Hkrati so sprejeli resolucije. Tako so delavci in delavke tovarne pleteni »Ika« poslali Ljudski skupščini v Beogradu naslednjo resolucijo: »Z veseljem smo sprejeli vest, da ne delamo več za tovarnarja. Obljubljamo,

da bomo sedaj ko je tovarna nacionalizirana, ko je naša skupna last, delali bolj kot smo kdajkoli. Dali bomo vse moči, da bomo dvignili proizvodnjo. Edino tako bomo izpolnili svojo dolžnost in udarili po domači in mednarodni reakciji. Prvič v življenju čutimo, da delamo za sebe in za svojo državo.

Zivel maršal Tito!
Zivela Ljudska skupščina!
Ziveli poslanci Ljudske skupščine, ki so sprejeli zakon o nacionalizaciji!
Zivela naša ljudska oblast!
Zivela Komunistična partija Jugoslavije!

Zatem so se delavci iz nacionaliziranih tovarn v sprevidih in z zastavami pridružili delavstvu, ki je prišlo pred njihove tovarne in odšli z njimi manifestirati po kranjskih ulicah. Peli so partizanske pesmi in vzklíkali ljudski oblasti. Komunistični partiji, maršalu Titu in ljudskim poslancem. Vpraševali so se: »Čigava je »Ika«? — Čigava je »Iskra«? — Čigava je »Gumica« in si odgovarjali: »Ika« je naša! — »Iskra« je naša! — »Gumica« je naša!»

Delavci in delavke, ki so se jim na večer pridružili še kmetje iz okolice so se zbrali na Titovem trgu ter dolgo v noč in kljub dežju manifestirali in vzklíkali svoji ljudski oblasti. V zastavah niso bile več samo tovarne, ampak vse hiše. Delovno ljudstvo v Kranju je slavilo svoj veliko zmago.

Tudi v Trzinu, je delavstvo povsod, kjer so bile nacionalizirane tovarne, sprejelo delegate z navdušenjem ter jim pomagalo pri pregledovanju in prevzemanju.

Manifestacije po Ljubljani

Ljubljana, 5. decembra

Ko so delavci iz ljubljanskih podjetij zvedeli, da je Ljudska skupščina v Beogradu sprejela zakon o nacionalizaciji podjetij, so bili skrajno vsem podjetij izredni sindikalni sestanki, kjer so se delavci in nameščenci seznanili z novim zakonom. Delavstvo je z velikim navdušenjem pozdravilo zakon, po mnogih podjetjih so si zadali nove tekmovalne obveze. Delavci so se zbrali v

skupine ter začeli manifestirati po mestu. Nosili so zastave in transparente. Na njih je pisalo: »Naj živni naša ljudska oblast — oblast delovnega ljudstva!« — »Delali bomo in žrtvovali vse za vzpostavitev močne republike!« — Manifestantom se je pridružila tudi mladina, ki ji je novi zakon o nacionalizaciji podjetij zagotovil, da je ne bodo nikdar več izkoriščali domači in tuji podjetniki, za katere so morali garati starši.

Prihod članov češkoslovaške in poljske delegacije na Slovanski kongres v Beograd

Beograd, 5. dec. (Tanjug). Včeraj dopoldne so prispeli v Beograd člani češkoslovaške in poljske delegacije, ki bodo sodelovali v pripravah na sklicanje Slovanskega kongresa. Med drugimi so prispeli češkoslovaška delegata Prokop Maksa in Bohumil Havranek ter poljski delegat Henrik Batowski.

Na železniški postaji so jih sprejeli v imenu Slovanskega komiteja Jugoslavije predsednik dr. Stevan Jakovljević in podpredsednik generalmajor Savo Orović, predsednik Srbske akademije znanosti dr. Aleksander Belić, v imenu češkoslovaške veleposlanstva veleposlanik dr. Josef Korbel s člani veleposlanstva, dalje profesorja Karlove univerze, ki se mudita v Beogradu, dr. Julius Dolansky in dr. Otokar Novak, v imenu poljske veleposlanstva pa ataše Stanislaw Korszenikowski ter tiskovnik ataše Majran Jakobyecz. V imenu beogradske univerze so bili navzoči dekan filozofske fakultete dr. Ljubisa Glišić ter profesorja Krešimir Georgijević in Kiril Taranovski.

Bolgarska delegacija za Slovanski kongres v Beogradu

Beograd, 5. dec. (Tanjug). Organizacijski komite za sklicanje Slovanskega kongresa, ki bo od 8. do 12. decembra v Beogradu, je dobil obvestilo glede sestave bolgarske delegacije za Slovanski kongres. Delegacijo tvorijo: Veljko Červenkov, poslanec Velikega narodnega sobranja

in podpredsednik Slovanskega komiteja, generalajntant Dobri Terpešov, predsednik višjega gospodarskega sveta, akademik Todor Pavlov, glavni urednik »Ista« »Zemledelsko znanec« Vasil Pavurdičev, glavni urednik lista »Rabotničko delo« Vladimir pop Tomov, Georgij Petrov, predsednik Slovanskega komiteja v Bolgariji, Stela Blagojeva, bivši podpredsednik Slovanskega komiteja v Moskvi, poslanec Georgij Mihajlov, poslanec in predsednik bolgarske demokratske mladine Zivko Zivkov, generalmajor Steriu Atanasov, pomočnik komandanta prve bolgarske armade, eden izmed voditeljev partizanske gibanja v Bolgariji, generalmajor Ivan Tudeškov, inspektor konjenice, predsednik Slovanskega društva profesor dr. Metodij Popov, profesor Mihail Dimitrov, predsednik Zveze znanstvenih delavcev in direktor Znanstvenega instituta »Hristo Botev«, profesor Ivan Lekov, slovanski jezikoslovec, Krum Veljokov, književnik, Jemitar Bratanov, glavni urednik lista »Narod«, Georgij Božilov, upravni sekretar bolgarske Kmečke zveze, Trajčo Dobroslavski, predsednik Zveze bolgarskih novinarjev, Hristo Jurukov, poslanec in urednik časopisa »Radikal« ter Nikola Spirov, predsednik organizacije traktorskih Bolgarov.

Kot gostje bo kongresu prisostvovalo 15 bolgarskih kulturnih in javnih delavcev, 11 članov organizatorjev razstave, ki bo odprta pred pričetkom kongresa, 11 članov informativne službe delegacije in 9 članov tehničnega aparata.

Na Koroškem je treba iztrebiti ostanke fašizma in velenemskega šovinizma

Govor J. Kopenig na zborovanju Komunistične partije Avstrije

Tiskovna služba Komunistične partije Avstrije poroča iz Beljaka:

Posebno za Koroško so dobri in prijateljski odnosi Avstrije do sosodne FLRJ izredne važnosti. O tem je govoril predsednik Komunistične partije Avstrije in član avstrijskega parlamenta Johann Kopenig v svojem otvoritvenem govoru na zborovanju koroškega deželne vodstva Komunistične partije Avstrije. Med drugim je Kopenig izjavil:

»Koroška meji na novo Jugoslavijo. Jugoslavija je v sodelovanju z Veliko Sovjetsko zvezo in drugimi svobodoljubnimi narodi postala opora demokratskim in naprednim sil. Zato ni slučaj, da vse reakcionarne sile, posebno pa one na Koroškem, hujšajo proti njej in skušajo povzročiti napetosti, da bi s tem pod vdežom zunanje nevarnosti odvrnili pozornost ljudstva od problemov, ki jih je treba rešiti na notranje-političnem polju. Naša stranka ima ravno tukaj na

Koroškem nalogo skrbeti, da Koroška ne postane vojaška meja proti Jugoslaviji, ampak zvezen člen med Avstrijo in novo Jugoslavijo. Odnosi med nami in Jugoslavijo pa bodo tem boljši, čim bolj bomo znali zavarovati pravice Slovencev na Koroškem in čim bolj bomo skrbeli, da bodo ostanke fašizma in velenemskega šovinizma na Koroškem iztrebljeni.

»Demokracija« na Koroškem

Celovec, 5. dec. Varnostni direktor za Koroško je brez navedbe zakonitih predpisov naložil organizaciji »Svobodna avstrijska mladina«, da mu mora mesečno najkasneje do 3. v vsakem mesecu predložiti imenski seznam vseh svojih članov in posebej navesti še v vsakem mesecu novo pristopivše člane in funkcionarje. Prvi tak seznam je morala zveza predložiti 3. decembra.

Glavni urednik: Ivan Bratko Ljubljana Kopitarjeva 6 Naslov uredništva: uprave in tiskarne »Ljudske pravice« Ljubljana Kopitarjeva 6 Telefon 23-61 do 23-65 Štev. ček računa 16.690. — Telef. števil. za naročnino »Ljudske pravice« 30-30. Miklošičeva cesta 5. — Telefonska številka oglašnega oddelka 36-85.

Nadaljevanje s 3 strani.

omogočali obiskovanja višjih tečajev in polaganja višjega izpita. Končno tudi ne bi bilo prav, če tako sistematično delo izpopolnjevanja strokovnih in gospodarskih kadrov iz vrst delavskega razreda v samih podjetjih ne bi v resnici omogočilo zmožnim kadrom, da obiskujejo srednje strokovne šole in da po gotovih sprejemnih izpiti prihajajo na te strokovne šole, da jih končajo in gredo zopet na praktično delo. Povedal sem že, da ni namen mojega današnjega predavanja dati popoln recept, kako bomo rešili to vprašanje. Namen mojega predavanja je predvsem ta, da vas, sindikalne voditelje in člane v glavnem mestu naše države, v Beogradu, opozorim na neko izredno važno stvar, o kateri morajo naše sindikalne organizacije zelo mnogo razmišljati in glede katere se morajo zelo hitro odločiti, kakor so se že večkrat odločile s pomočjo vsestranske diskusije in iniciative, kako bi se namreč vprašanje raznih tečajev, večernih tečajev in šol po tovarnah najbolje organizirale s pomočjo vodstva naših podjetij in sindikalnih organizacij. Razen tega bi bile potrebno opozoriti, kaj vse naj ti tečaji obsegajo in kaj naj bi vsebali po mnenju naših kvalificiranih delavcev. Moje predavanje je imelo namen, da odpre diskusijo in da vas vse naprosim, da v tej diskusiji čim višjavnose sodelujete in da bo ta diskusija hitro prinesla rezultate in naš trden sklep, ki ga bomo na vsak način tudi izvedli.

Končno še eno bistveno vprašanje. Doslej sem govoril predvsem o strokovni

usposobljenosti in o izpopolnjevanju naših tehničnih kadrov. V začetku sem poudaril, da terja to mnogo naporov in da mi ne bi bili zmožni teh naporov, če jih ne bi vezali na en predpogoj: na brezmejno vdanost. Rad bi še nekaj poudaril. Naše gospodarstvo se danes razvija v popolnoma drugi smeri, kakor se je razvijalo v stari kapitalistični Jugoslaviji. Merila v našem gospodarstvu se vedno bolj razlikujejo od tistih, ki so bila v veljavi v kapitalistični Jugoslaviji. Metode, organizacija, pojmi — vse to je popolnoma drugačno, ker mora biti drugačno, ker ne more biti v ljudski državi z državnim sektorjem, ki ima v bistvu socialistični značaj, isto, kakor je bilo v stari Jugoslaviji.

Jasno je, da mora biti drugačno. Naši kadri imajo mnogokrat težave ravno s tem, ker uporabljajo stare metode, stare organizacijske forme, stare pojme, stara merila. Moramo se proti temu boriti, ker bi to povzročalo zelo veliko škodo in oviralo dovolj hiter tempo pri vseh naših reorganizacijskih naporih in pri ustvarjanju naših načrtov, če ne bi tega pravčasno likvidirali tudi pri njihovem izvajanju. Danes, ko postavljamo stvari tako, pomenijo ta dejstva tudi, da ne bi zadoštvalo, da se samo zanimamo za strokovna vprašanja — pri izpopolnitvi naših kadrov iz vrst delavskega razreda — ampak moramo napeti vse svoje sile, da bodo ti kadri, tako strokovni kot tehnični in gospodarski, ki se porajajo iz delovnega ljudstva, gledali na gospodarska vprašanja na nov način, ki ustreza značaju našega sedanjega gospodarstva,

naše nove države. To pomeni, da je treba posvetiti mnogo pozornosti splošnim, ekonomskim in teoretičnim vprašanjem. Prvič, vsekakor moramo še na drobno obdelati ta splošna vprašanja našega gospodarstva, drugi pa moramo posvetiti mnogo več pozornosti proučevanju teh vprašanj, tako v sindikalnih organizacijah kot tudi pri samem delavstvu. Če namreč tem novim kadrom ne bomo dali novih pogledov na naše gospodarstvo in novega merila, ki ustreza značaju našega gospodarstva, novih metod pridobivanja, ki zopet ustrežajo značaju našega gospodarstva, novega smisla za nove organizacijske forme, ki zopet ustrežajo značaju našega gospodarstva, in če bi ti kadri rastle pod stari ekonomističnim vplivom, potem ne bi mogli niti koristiti, niti se ne bi mogli razvijati. Ker prav značaj našega gospodarstva omogoča to dviganje kadrov iz samega delovnega ljudstva — kar v kapitalističnem sistemu ni bilo mogoče. Vse to so stvari, ki so druga z drugo v zvezi, in ko diskutiramo, kako bi najboljše zagrabili to vprašanje, je treba pazljivo gledati in paziti na njihovo povezanost in zgrabitvi to vprašanje kot celoto, ne pa ločeno.

Tovariši, končal bi s tem, da je za naš delavski razred, za vse naše ljudstvo in za naše sindikalne organizacije vprašanje ustvarjanja novih kadrov iz vrst delovnega ljudstva prav tako važna stvar kot je to, ali bomo izdelali dovolj cementsa, dovolj strojev in gradbenega materiala in ali bo tovarši finančni minister imel dovolj akumulacije. (Viharno ploskanje.)